RHONDDA CYNON TAF

RHONDDA CYNON TAF
GRŴP LLYWIO'R CABINET AR FATERION YR HINSAWDD

Cofnodion o gyfarfod y Grŵp Llywio'r Cabinet ar Faterion yr Hinsawdd a gynhaliwyd Dydd Mercher, 18 Rhagfyr 2019 am 2.00 pm ym Safle Tirlenwi Bryn Pica, Heol Merthyr, Llwydcoed, Aberdâr CF44 0BX.

Y Cynghorwyr Bwrdeistref Sirol - Grŵp Llywio'r Cabinet ar Faterion yr Hinsawdd Aelodau oedd yn bresennol:-:-

Y Cynghorydd R Lewis
Y Cynghorydd A Crimmings
Y Cynghorydd E Webster
Y Cynghorydd M Norris
Y Cynghorydd S Belzak

Cynrychiolwyr Allanol a wahoddwyd i'r Grŵp Llywio

Ms H Richards - Cyfeillion y Ddaear
Mr I Thomas - Croeso i'n Coedwig

Swyddogion oedd yn bresennol

Mr C Bradshaw, Prif Weithredwr
Mr C Hanagan, Cyfarwyddwr Gwasanaeth y Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu
Mr N Wheeler, Cyfarwyddwr Cyfadran – Ffyniant, Datblygu, a Gwasanaethau Rheng-flaen
Mr D Powell, Cyfarwyddwr Materion Eiddo'r Cyngor
Lawson, Rheolwr Cyflawniad
Mr R Evans, Cyfarwyddwr - Materion Adnoddau Dynol
Mr M Crumbie, Pennaeth Cyflenwi – Materion Caffael
Ms E Dean, Cynlluniwr Amgylchedd
Mr I Traylor, Cyfarwyddwr Gwasanaeth – Gwasanaethau Pensiynau, Caffael a Thrafodion
Mr S Lock, Pennaeth Materion Caffael a Rheoli Ynni
Mr S Vaughan, Rheolwr Gwasanaeth, E-Gaffael a Datblygu

9 Ymddiheuriadau am Absenoldeb

Daeth ymddiheuriad am absenoldeb gan Gynghorydd y Fwrdeistref Sirol M. Webber.

10 Datgan Buddiant

Yn unol â Chod Ymddygiad y Cyngor, doedd dim datganiadau o fuddiant ynglŷn â'r agenda.

11 Cofnodion

PENDERFYNODD yr Aelodau gymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Tachwedd 2019 yn rhai cywir yn dilyn y newid canlynol:

- Cofnod Rhif 6 (trydydd paragraff o'r gwaelod) - Newid 'dim cydberthynas' i 'cydberthynas bron yn gyflawn'.

12 Ffynnon Dwym Ffynnon Taf

Gyda chymorth cyflwyniad PowerPoint, rhoddodd Cyfarwyddwr Materion Eiddo'r Cyngor a'r Pennaeth Rheoli Prosiectau Ynni wybodaeth i'r Grŵp Llywio mewn perthynas â'r sefyllfa bresennol o ran Prosiect Ynni Adnewyddadwy Ffynnon Taf a'r ffordd ymlaen.

Esboniodd y swyddogion fod Ffynnon Dwym Ffynnon Taf yn dod i'r amlwg ar lan ddwyreiniol yr Afon Taf yn ne-ddwyrain y fwrdeistref. Dyma'r unig ffynnon dwym naturiol yng Nghymru. Cafodd y Grŵp Llywio wybodaeth gefndirol am y prosiect, a chawson nhw wybod bod carfan 'Ynni' Eiddo'r Cyngor wedi cyflawni gwaith yn unol â dwy astudiaeth ymarferoldeb a gynhaliwyd gan Gyfeillion Ffynnon Taf, sy'n ystyried dulliau amrywiol o ddatblygu potensial ynni adnewyddadwy Ffynnon Taf. Cytunwyd i fwrw ymlaen â'r gwaith ar sail darparu rhwydwaith gwres i ddisodli'r system wresogi gyfredol mewn dau adeilad cyfagos sy'n eiddo i RhCT. Aeth y Swyddog ymlaen i egluro mai'r bwriad ar gyfer Pafiliwn Parc Ffynnon Taf oedd disodli'r system wres drydan bresennol; y bwriad ar gyfer Ysgol Gynradd Ffynnon Taf yw disodli neu integreiddio â'r system nwy gyfredol.

Dywedodd y Swyddog y byddai cost y datblygiad yn annhebygol o fod yn fwy na'r ystod ddisgwyliedig o £250,000 i £300,000 a thrwy strwythuro'r elfennau ariannol er mwyn manteisio i'r eithaf ar y taliad Lwfans Gwres Adnewyddadwy, mae modd lleihau'r ad-daliad ar fuddsoddiad o sawl blwyddyn. Cafodd yr Aelodau wybod bod disgwyl i'r prosiect craidd disgwyliedig cyfredol arbed 37.1 tunnell o CO2.

Cwestiynodd un Aelod a fyddai'r prosiect yn destun cyfathrebu ar y cyfryngau cymdeithasol, a chadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu y byddai'r prosiect yn cael ei gyfathrebu â'r cyhoedd fel holl waith cadarnhaol arall y Grŵp Llywio,

Canmolodd un Aelod y fenter, gan ofyn a fyddai'r gwres yn cael ei bweru gan ynni hydro. Esboniodd y swyddog na fyddai hyn yn hyfyw ar hyn o bryd. Fodd bynnag, efallai y bydd modd ehangu'r prosiect yn y dyfodol.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad cynhwysfawr.
PENDERFYNWYD:

1. Argymell cymeradwyo'r prosiect i'r Cabinet.

13 Rhaglen Waith ar gyfer y Dyfodol

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth, Gwasanaethau Democrataidd a Chyfathrebu y rhestr arfaethedig i'r Grŵp Llywio o'r materion y mae angen i Grŵp Llywio'r Cabinet ar Faterion yr Hinsawdd eu hystyried yn ystod Blwyddyn y Cyngor 2019-2020.

Esboniodd y Cyfarwyddwr Gwasanaeth y byddai'r Rhaglen Waith yn sicrhau bod cynnydd yn cael ei fonitro, a bod modd rhoi camau gweithredu gerbron y Cabinet er mwyn ymateb i ymrwymiad y Cabinet i sicrhau bod y Cyngor yn Garbon Niwtral erbyn 2030, yn ogystal â gweithio gyda thrigolion a busnesau yn y Fwrdeistref i sicrhau bod y Fwrdeistref Sirol gyfan yn Garbon Niwtral erbyn 2030 neu mor agos at hynny â phosibl.

Daeth y Cyfarwyddwr Gwasanaeth i ben drwy roi gwybod i'r Grŵp Llywio bod y rhaglen yn hyblyg a, phe hoffai'r Aelodau ychwanegu adroddiadau yn y dyfodol, byddai'r swyddogion yn gweithio gyda nhw i lunio adroddiadau i'w hystyried ar ôl Mawrth 2020.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddog am yr adroddiad a dywedodd y Grŵp Llywio bod Cyngor Tref Pontypridd yn gwneud darn o waith mewn perthynas â bioamrywiaeth. O ganlyniad i hynny, byddai'r Dirprwy Arweinydd yn ychwanegu'r pwnc fel eitem i'w drafod yng nghyfarfod nesaf Pwyllgor Cyd-gysylltu â'r Gymuned ym mis Ionawr 2020.

Cododd un Aelod bryderon mewn perthynas â'r adroddiad ar ddatblygu seilwaith i gefnogi perchnogaeth cerbydau carbon isel - i'w drafod gan y Grŵp Llywio ym mis Ionawr 2020. Siaradodd yr Aelod am yr anhawster o ran gosod pwyntiau gwefru cerbydau trydan ledled y Fwrdeistref, gyda'r Swyddogion yn cadarnhau y byddai'n cael ei drafod yn fanwl yn y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNODD y Grŵp Llywio:

1. Cymeradwyo Rhaglen Waith Grŵp Llywio'r Cabinet ar Faterion yr Hinsawdd ar gyfer Blwyddyn y Cyngor 2019-2020.

14 Caffael Cyflenwadau a Gwasanaethau yn Lleol

Rhoddodd Rheolwr y Gwasanaeth Caffael drosolwg o drefniadau contractio'r Cyngor ac, yn benodol, sut y mae modd i'r Cyngor ddangos gwariant gyda chyflenwyr lleol o fewn Rhondda Cynon Taf.

Esboniodd y Swyddog fod yr holl waith Caffael Cyhoeddus yn cael ei lywodraethu gan Gyfarwyddebau Caffael yr UE a Rheoliadau Caffael y DU, a bod gan y Cyngor rwymedigaeth i gydymffurfio â'r Fframwaith Cyfreithiol yma.

Rhoddodd y Swyddog drosolwg o'r wybodaeth yn Adran 5 yr adroddiad, sy'n crynhoi'r arian a wariwyd yn lleol yn 2018/19 ac yn ystod chwe mis cyntaf blwyddyn ariannol 2019/20. Cadarnhaodd y swyddog fod y data wedi'i grynhoi gan ddefnyddio cod post pob cyflenwr, ac er mwyn darparu dadansoddiad manylach o ran faint o wariant y Cyngor sydd o fudd i economi leol Rhondda Cynon Taf, caiff adolygiad manylach o'r gwariant ei gynnal gyda 50 cyflenwr gorau'r Cyngor. Cadarnhawyd y caiff y newyddion diweddaraf am y gwaith yma ei adrodd yn ôl i'r Grŵp Llywio ym mis Mehefin 2020.

Yn ogystal â'r adolygiad o'r 50 cyflenwr gorau, cadarnhaodd y Swyddog fod gwaith hefyd yn mynd rhagddo mewn ymgynghoriad â Gwasanaeth Adfywio'r Cyngor, sy'n ceisio mapio'r busnesau hynny sydd wedi'u lleoli o fewn ffin y Cyngor. Bydd canlyniad y gwaith yma'n cael ei ddefnyddio i nodi cyflenwyr nwyddau a gwasanaethau posibl ar gyfer y dyfodol.

Cafwyd trafodaeth ynghylch masnach deg, gydag un Aelod yn cadarnhau bod y Cyngor yn Gyngor masnach deg.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddog am yr adroddiad llawn gwybodaeth, a manteisiodd ar y cyfle i sôn am ddarn cadarn o waith a wnaed gan un o Swyddogion Graddedig y Cyngor i ystyried opsiynau ar gyfer sicrhau'r Buddion Cymunedol mwyaf posibl ar sail contractau caffael. Yn dilyn y gwaith yma, cytunodd y Cabinet y bydd Buddion Cymunedol bellach yn cael eu hymgorffori

yn yr holl ymarferion caffael perthnasol.

PENDERFYNODD y Grŵp Llywio:

1. Cytuno bod gwaith pellach yn mynd rhagddo i adolygu 50 cyflenwr gorau'r Cyngor, gyda'r nod o ganfod gwerth y trefniadau yma i'n heconomi leol;
2. Nodi'r gwaith sy'n mynd rhagddo i ddatblygu dealltwriaeth fanwl o'r busnesau sy'n gweithredu yn y Fwrdeistref Sirol;
3. Bod diweddariad ynglŷn â'r camau yma yn cael eu cyflwyno yn ôl i'r Grŵp ym mis Mehefin 2020.

15 Gwaredu'r defnydd o blastigion un-tro o holl gontractau ac adeiladau'r Cyngor

Rhoddodd Pennaeth y Gwasanaeth Caffael drosolwg o'r canllawiau cyfredol sydd ar waith i gefnogi sefydliadau wrth iddynt geisio rhoi'r gorau i ddefnyddio plastigion un-tro.

Cyfeiriodd y Swyddog yr Aelodau at Adran 4 yr adroddiad, lle amlinellwyd yr Hierarchaeth Wastraff, sef hierarchaeth o opsiynau ar gyfer rheoli gwastraff gan gofio beth sydd orau i'r amgylchedd. Clywodd yr aelodau fod y Gyfarwyddeb Fframwaith Gwastraff (2008) yn darparu hierarchaeth wastraff ddefnyddiol a gwerthfawr ar gyfer adolygu'r defnydd o blastigau un defnydd.

Wedyn, cyfeiriodd y Swyddog yr Aelodau at Adran 5 yr adroddiad, lle nodwyd tabl o'r defnydd cyfredol o blastigion un-tro, ynghyd ag enghreifftiau lle mae cynnyrch un-tro wedi'u disodli gan gynnyrch amgen. Clywodd y Grŵp mai'r cam nesaf oedd cynnal archwiliad manwl a thrylwyr o'r meysydd perthnasol, gyda'r bwriad o nodi faint o blastigion un-tro sy'n cael eu defnyddio, gwerthuso'r trefniadau gwaredu cyfredol sydd ar waith a rhoi egwyddorion yr hierarchaeth wastraff ar waith drwy ymgynghori â chyflenwyr, a hynny er mwyn defnyddio cynhyrchion amgen priodol. Bydd canlyniad y gwaith yma'n cael ei gyflwyno i'r Grŵp Llywio ym mis Ebrill 2020, ynghyd â chynllun gweithredu sy'n ceisio cael gwared ar y defnydd o blastigau un-tro cyn belled ag sy'n ymarferol bosibl erbyn 2020.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddog am yr adroddiad manwl, a nododd ei fod yn dystiolaeth o ddarlun gonest o safle'r Cyngor a'r materion a gododd.

Cafwyd trafodaeth mewn perthynas â defnyddio plastigion un-tro, gydag un Aelod yn nodi y dylai ysgolion fod yn esiampl flaenllaw i'r gymuned. Nododd yr Aelod gynlluniau posibl i gyd-fynd â'r syniad:

- Cynllun Gwobrwyo ar gyfer defnyddio cynhwysydd mae modd ei ailddefnyddio mewn ysgolion;
- Gorsafoedd dŵr i ail-lenwi poteli yn lle peiriannau gwerthu;
- Ymgysylltu â Phwyllgorau Eco mewn ysgolion

  Bu aelodau'r grŵp hefyd yn trafod yr egwyddor o addysgu'r holl staff ynglŷn â'r mater pwysig yma, ac roedden nhw'n cytuno â hynny.

Mewn perthynas â gorsafoedd dŵr, cadarnhaodd Cyfarwyddwr Cyfadran Ffyniant, Datblygu a Gwasanaethau Rheng Flaen fwriadau'r Cyngor i ystyried

lleoliadau posibl ar gyfer gosod y rhain yng nghanol prif drefi'r Cyngor. Ar ben hynny, mae gwaith yn digwydd i nodi lle y gellir darparu gorsafoedd ail-lenwi drwy ymgynghori â busnesau lleol.

Diolchodd y Cadeirydd i Aelodau'r Grŵp am eu mewnbwn.

PENDERFYNODD y Grŵp Llywio ar Faterion yr Hinsawdd:

1. Nodi cynnwys yr adroddiad, yn benodol pwysigrwydd sicrhau bod egwyddorion yr Hierarchaeth Wastraff yn cael ei defnyddio wrth ganfod cynnyrch amgen i ddisodli plastigau un-tro;
2. Nodi y bydd adroddiad sy'n darparu canlyniad yr archwiliad yn cael ei ddarparu i'r Grŵp ym mis Ebrill 2020.

16 Ailgylchu yn Rhondda Cynon Taf

Derbyn adroddiad y Cyfarwyddwr Cyfadran – Ffyniant, Datblygu a Gwasanaethau Rheng Flaen, sy'n rhoi diweddariad i'r Grŵp Llywio ar Faterion yr Hinsawdd ynglŷn â chyflawniad ailgylchu ar gyfer 6 mis cyntaf 2019/20, y Cyfleuster Adennill Deunydd newydd, datblygiadau ym Mryn Pica yn y dyfodol a newidiadau deddfwriaethol posibl.

Esboniodd y Cyfarwyddwr Cyfadran fod gan y Cyngor darged ailgylchu statudol o 64%, a osodir gan Lywodraeth Cymru. Byddai methu â chyrraedd y targed yn golygu bod y Cyngor yn derbyn dirwy sylweddol.

Cyfeiriwyd yr aelodau at Adran 4 yr adroddiad, a oedd yn amlinellu cyflawniad RhCT yn ystod 6 mis cyntaf y flwyddyn ariannol ac yn tystio bod RhCT wedi cyflawni'r targed a nodwyd gan Lywodraeth Cymru, a bod y Cyngor mewn sefyllfa dda am weddill y flwyddyn. Dywedodd y Cyfarwyddwr Cyfadran mai'r targed nesaf ar gyfer y Cyngor fyddai targed 2024/2025 o 70%. Roedd e o'r farn y byddai modd newid y targed yma i 80%. Aeth ymlaen i drafod sut mae modd cyflawni'r targed trwy wella'r perfformiad cyfredol a thrwy ddarparu'r Cyfleuster Ailgylchu Matresi newydd ym Mryn Pica. Soniodd y Cyfarwyddwr Cyfadran am yr angen i greu ymgyrch farchnata i roi gwybod i drigolion y byddai camau gorfodi yn cael eu cymryd os nad ydyn nhw'n ailgylchu, pe bai'r Aelodau'n argymell y newid i'r Cabinet.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Cyfadran at y mentrau sydd ar waith gan RhCT i wella ailgylchu, fel y ganolfan addysg ryngweithiol ym Mryn Pica, y Cyfleuster Treulio anerobig, y Cyfleuster Ailgylchu Matresi a'r Gwaith Trin Trwytholch. Clywodd yr Aelodau mai'r uchelgais oedd datblygu Parc Eco ar y safle, a fyddai'n arwain at ddatblygu proses ailgylchu ar gyfer plastig caled lle mae plastigau'n cael eu malu a'u golchi er mwyn naill ai gwerthu'r deunydd neu'i droi'n gynnyrch ar y safle.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Cyfarwyddwr Cyfadran am yr adroddiad cynhwysfawr a chanmolodd ddull casglu ailgylchu syml RhCT o'i gymharu ag Awdurdodau Lleol eraill.

Cafwyd trafodaethau ynghylch gwastraff bagiau du a'r potensial i leihau nifer y dyddiau casglu ymhellach. Dywedodd Cyfarwyddwr Cyfadran na fu cynnydd yn nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon ar ôl i'r Cyngor leihau nifer y bagiau duon yr oedd e'n ei gasglu - er bod y Cyngor wedi rhagweld y gallai hynny ddigwydd. Cadarnhaodd nad oedd unrhyw gynlluniau ar y gweill i leihau'r casgliad ymhellach, ond dywedodd fod angen addysgu'r gymuned ynglŷn â'r gwastraff

priodol sydd i’w waredu yn y bagiau du.

Siaradodd y Cadeirydd yn gadarnhaol am y cynnig a nododd y byddai RhCT yn arwain y ffordd fel yr Awdurdod Lleol cyntaf yng Nghymru i osod targed o 80%.

PENDERFYNODD y Grŵp Llywio:

1. Argymell i'r Cabinet newid y targed ailgylchu i 80% erbyn 2024/25

17 Materion Brys

- Manteisiodd y cynrychiolydd o sefydliad Croeso i'n Coedwig ar y cyfle i roi gwybodaeth i'r Grŵp Llywio am brosiect dichonoldeb, o'r enw 'Skyline', a ariannwyd gan y Sefydliad Friends Provident. Soniodd y cynrychiolydd am y gwaith a wnaed ledled cymunedau lleol i archwilio hanes, ystyr a gweledigaethau pob cwm.

  Rhoddwyd taflenni gwybodaeth manwl ynglŷn â'r prosiect i'r Aelodau, a chytunwyd derbyn diweddariadau pellach yng nghyfarfodydd y Pwyllgor yn y dyfodol.

  Diolchodd y Cadeirydd i'r cynrychiolydd am yr wybodaeth a siaradodd am bwysigrwydd Grwpiau Trydydd Sector o ran arwain y ffordd ar fentrau allweddol.

- Cytunwyd y byddai'n fuddiol i'r Grŵp Llywio fynd ar daith o amgylch Bryn Pica yn yr haf.

DAETH Y CYFARFOD I BEN AM 3.30 pm

Y CYNGHORYDD RHYS LEWIS
Cadeirydd.